

Franko-flámska polyfónia

Tzv. nizozemské školy

Hovorí sa **zvyčajne o 5-tich generáciách skladateľov** renesačnej hudby, N. Hrčková hovorí o 6-tich:

1. skladatelia narodení okolo r. 1400 (Dufay, Binchois)
2. nar. okolo r. 1430 (Ockeghem, Busnois)
3. nar. medzi r. 1440-1460 (Josquin, Obrecht, Isaac, de la Rue, Mouton)
4. nar. okolo r. 1500 (Gombert, Clemens non Papa, Janequin, Willaert)
5. nar. okolo 1520-1530 (Palestrina , Lasso)
6. nar. medzi 1550-1560 (Sweelinck, Marenzio, Gesualdo di Venosa, Gastoldi, Giovanni Gabrieli a Cl. Monteverdi)

Gesualdo da Venosa

(1560/66-1613/11)

6. generácia

A portrait of Carlo Gesualdo da Venosa, a man with a beard and a large white ruff collar, overlaid on a page of musical notation. The notation includes lyrics in Italian. The text "Carlo Gesualdo da Venosa" and "Il Principe dei Musici" is written over the image.

ai Qualch'honesta mercede al-fer
fer one
eato Hor ch'ella e secca e di pietad'
ti Hat
q doglioso stato al mio doglioso
ffus.
ro uostro fin che uedro
e neu'e'l gielo ch'e
era sempr'il mio b
tat' e loco Quant'andio piu cangiand'etat' e lo ro.
rel chiaro sol che tragge indi lonta
che tragge indi lon ta no per gliocchi miei dal cor si
uo bramos'bor sospirando in uano Porria gia col bel
brofa pena Dunque'il tuo corso in grembo a theti affren
l'oceano ne'uscir da l'oceano.

Carlo Gesualdo da Venosa

"Il Principe dei Musici"

- vynikajúci hráč na klavichord, lutnu a gitaru
- jeho dramatický príbeh (vražda prvej manželky a jej milenca) bol známy už za jeho života (napr. T. Tasso) a ďalší
- postava geniálneho šialenca na osamelom hrade priťahovala pozornosť romantikov
- nepodložené: tiež vraj vražda syna, svokra z druhého manželstva...

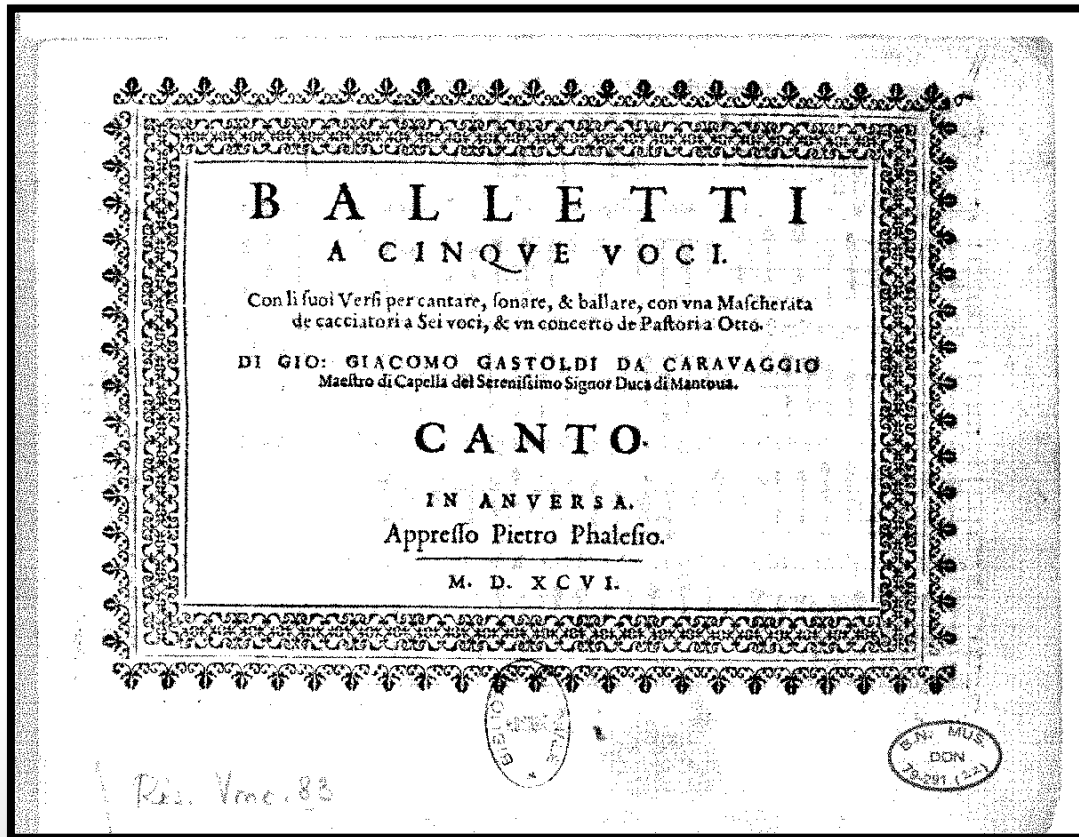
Dielo:

- **6 zväzkov madrigalov** a iné skladby
 - stýkal sa s mnohými hudobníkmi svojej doby, ktorí si ho veľmi vážili
 - jeho hudba je veľmi **originálna a expresívna, často používa disonancie a chromatiku**
- od 19. storočia sa tešila opäť veľkej pozornosti
 - napr. Igor Stravinskij napísal v r. 1960 dielo *Monumentum per Gesualdo* ("Pomník Gesualdovi") a nasledovali ďalší skladatelia
 - o jeho živote bolo skomponovaných niekoľko oper, vzniklo niekoľko filmov...

Giovanni Giacomo Gastoldi

(1554 – 1609)

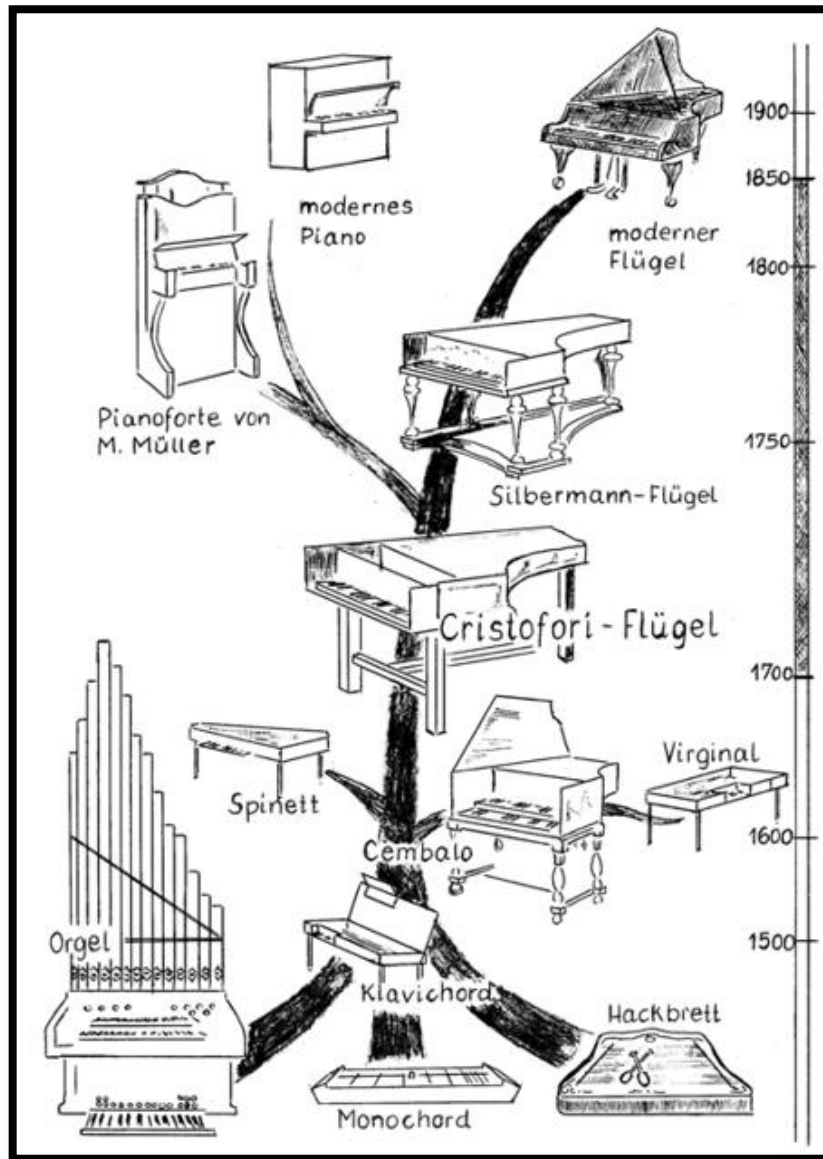
6. generácia

Balletto

- v hudbe druh nenáročnej vokálnej kompozície neskorého 16. storočia a začiatku 17. stor.
- podobné tancu a má veľa spoločného s madrigalom
- strieda sa v ňom ľahká a ťažká doba
- termín *baletto* bol prvý raz aplikovaný na hudobné kompozície taliana **Giovanniho Gastodliho** v r. 1591, keď takto pomenoval svoje skladby
- baletto sa už v 17. storočí transformovalo na viac **inštrumentálny hudobný druh** v homofonickom štýle (v 18. storočí ešte aj J. S. Bach písal inštrumentálne ballettá)

Hudobné nástroje v období renesancie

- v Anglicku sa inštrumentálne zoskupenie nazývalo **consort**, rovnaké označenie sa používalo na hudbu, ktorú tieto zoskupenia hrali
- **„plný consort“** pozostával z nástrojov jednej rodiny (napr. violy, flauty)
- **„brocken consort“** kombinoval nástroje viacerých typov

Dychové:

Krumhorn (horn), flauta (zobcová a priečna), cornneto, pozauna (trompone), cink, dulcian (fagot), šalmaj, trúbka...

Strunové:

Lira da bracio, violy da gamba, viola bastarda, cetra, lutna, kvinterna (podobná lutne)...

Klávesové:

Organ, klavichord, virginal, čembalo, portatív...

Formovanie súborovej hry

- stredoveký zvukový ideál pestrého štiepeného zvuku nahrádza **homogénnejší, splývavý syntetický zvuk** (nástrojové skupiny jednej rodiny) atď.
- v proto-renesančnej hudbe – zmiešané zoskupenia
- koniec 14. storočia delenie hudby na hlasnú a tichú

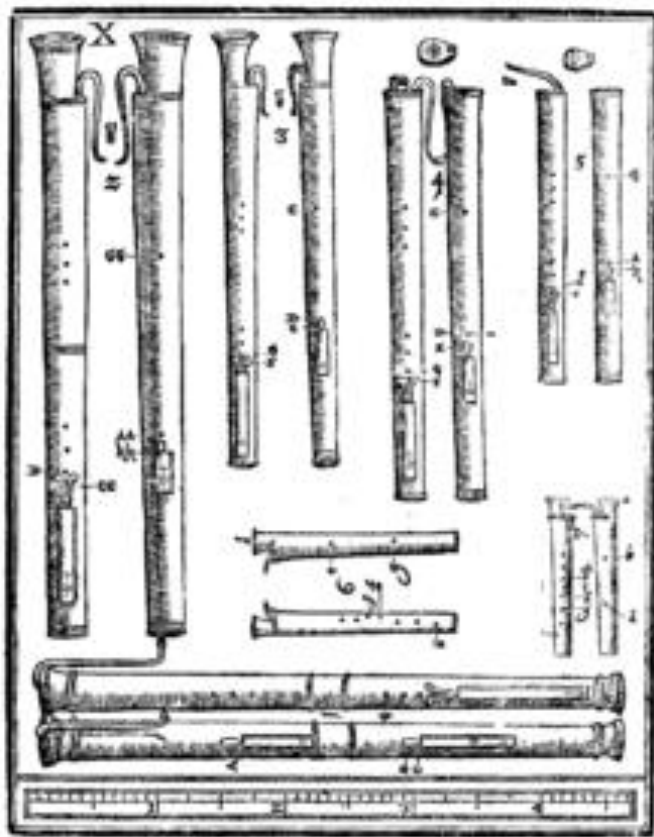
Od 15. storočia ansámby :

1. **Strunové** (najprv **3-členné** zoskupenia, neskôr violy da ***gamba v kvartetovom*** obsadení atď.)
2. **Dychové** (gajdy boli nahradené 3-kombináciou šalmaj-krumhorn-trúbka tzv. „**dychová alta**“; **cinkovo-pozaukové súbory**; postupne pribudli **tiché drevené nástroje** (zobcové a priečne flauty a dulciany)
3. **Zmiešané** súbory v 15. storočí; koncom 16. storočia v Benátkach **protipostavenie** rozšíreného dychového a strunového súboru

Renesančné a barokové flauty (priechne a zobcové), rankety a ďalšie dychy...

Renesančný fagot (dulcian)

Renesančný fagot - dulcian

Krumhorny

Ranket - plátkový nástroj

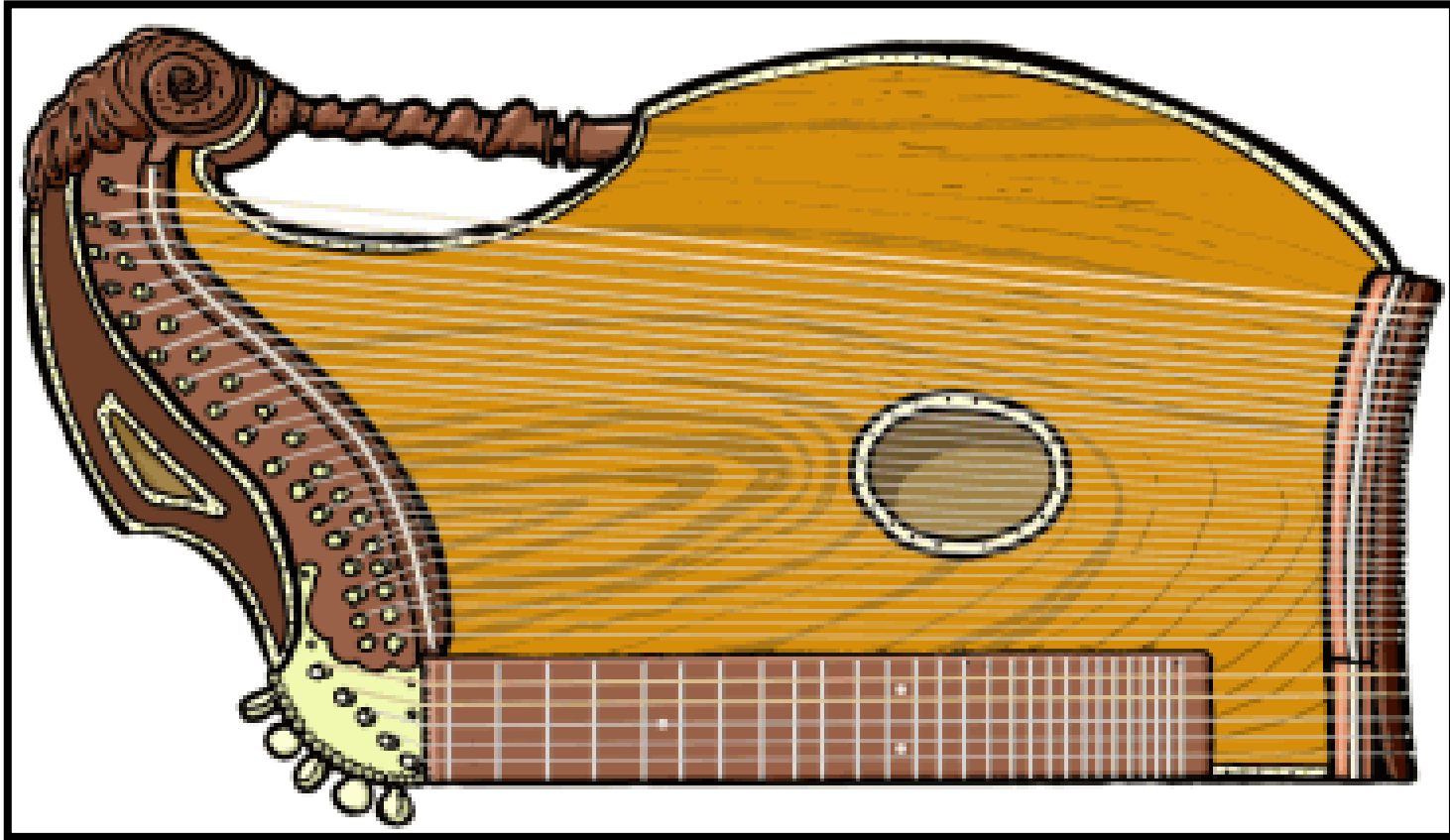
Renesanční lutna

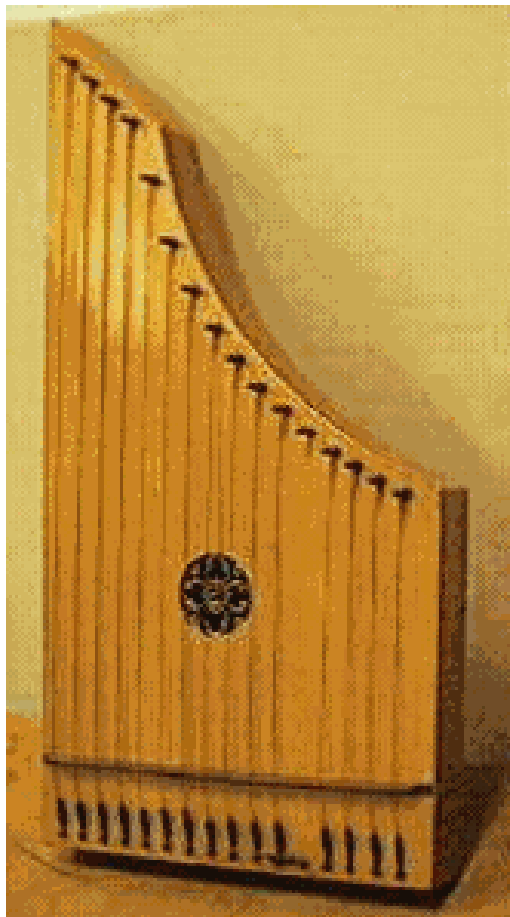
Virhuely

Cithara

Psaltérium (brnkací nástroj)

Klavichord

Klavichord

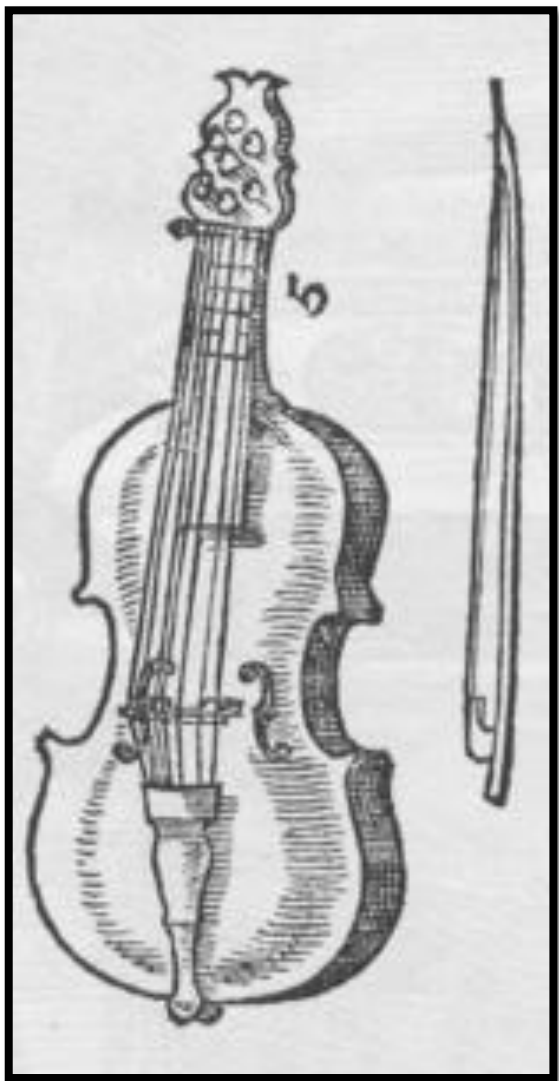
Renesančné čembalo

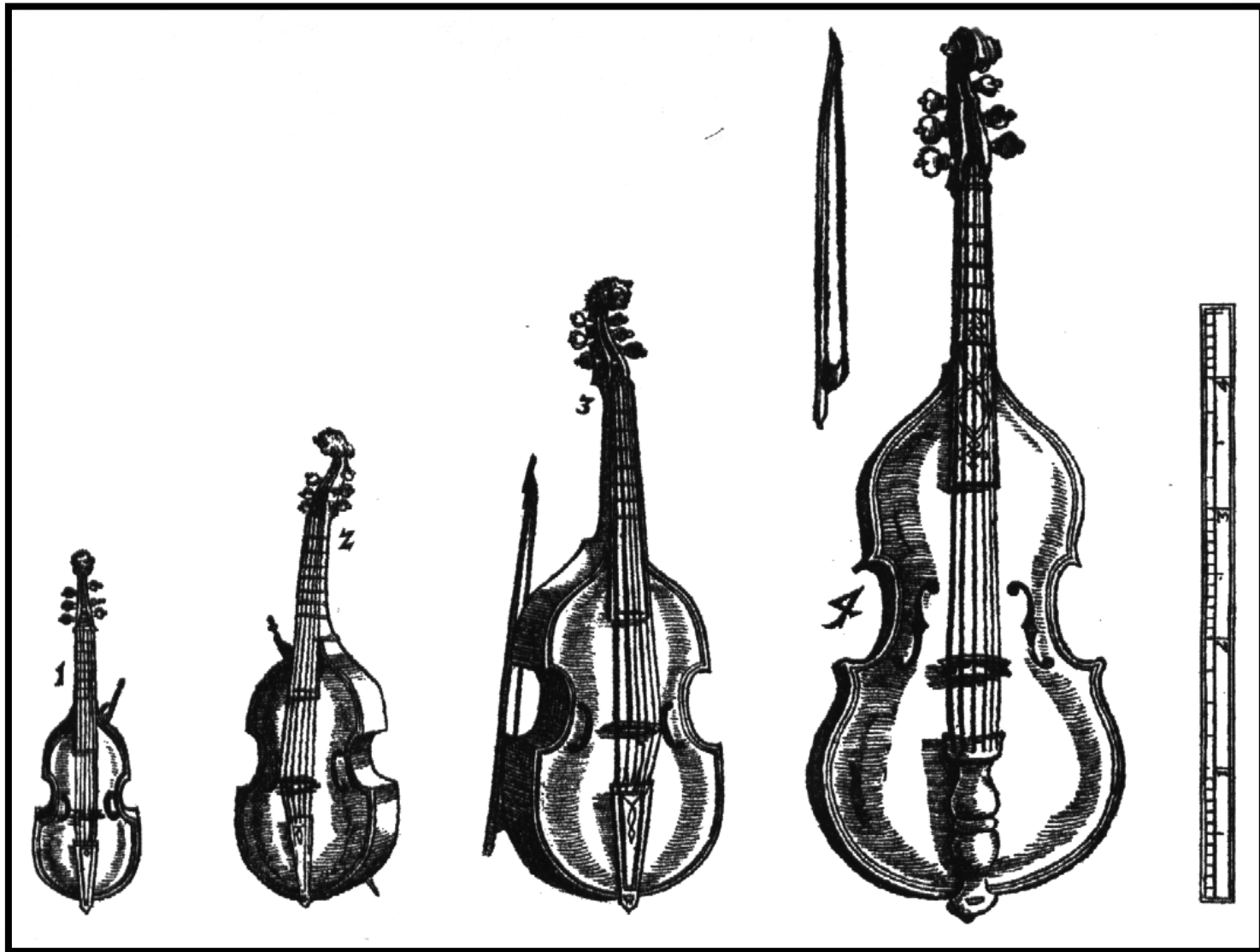
Kitharone , theorba, viola da gamba

Viola da braccio

Violy – rodina nástrojov

Violy...

